

ANOTACE

Zrození vztahu

PhDr. Jaroslav Šturma

DC Paprsek – Rodinné centrum Zdeňka Matějčka, Praha

Příspěvek se pokouší o shrnutí poznatků o genezi intenzivního osobního vztahu v dětství a jeho účinných komponent, nejprve za normálních vývojových podmínek a dále za okolností, kdy tyto prvotní podmínky naplněny nejsou, kdy do života dítěte vstupuje náhradní rodinná péče. Cílem je hledat optimální cesty k prevenci a překonání časných životních traumat. Příspěvek je připomínkou 100. výročí narození prof. Zdeňka Matějčka, jehož životní dílo bylo cele zaměřeno na to, jak dětem od nejútlejšího věku zajistit nosný, hluboký a trvalý vztah jako východisko všech vztahů dalších.

Pěstounská péče na přechodnou dobu v současné praxi náhradní rodinné péče

Mgr. Natalie Jeníčková, Mgr. Simona Kovářová

DC Paprsek – Rodinné centrum Zdeňka Matějčka, Praha

Pěstounská péče na přechodnou dobu (dále PPPD) pevně zakotvila v systému péče o ohrožené děti. V jejím pojetí je pěstoun na přechodnou dobu součástí profesionálního týmu, který se podílí na řešení krizové situace dítěte. Dítě může být v jeho péči nejdéle jeden rok. Tato doba má být ze strany orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) maximálně využita k tomu, aby se situace dítěte vyřešila. Buď návratem do biologické rodiny nebo přechodem do jiné formy náhradní rodinné péče, tedy do adopce nebo do dlouhodobé pěstounské péče.

Sekce pro NRP při ČMPS v letech 2013–2017 realizovala průzkum zaměřený na reálné fungování PPPD. Z výsledků průzkumu vyplynulo, že všechny děti, které přicházejí do PPPD, jsou v různé míře traumatizovány svou biologickou rodinou (minimálně jsou zanedbávané). Ukázalo se, že průměrná délka pobytu dítěte v PPPD je 6,8 měsíce (rozpětí 1 až 30 měsíců). Trendem je prodlužování zákonem stanovené lhůty jednoho roku, a to opakovaně. Dítě si během tohoto dlouhého soužití vytváří citové pouto k přechodnému pěstounovi, které bude následně přerušeno, a dítě je tak opakovaně traumatizováno.

Během prezentace se zamyslíme nad vhodností PPPD v souvislosti s věkem, životním příběhem, zdravotním stavem dítěte a šancí najít pro něho trvalou rodinu. Celá prezentace bude v závěru doplněná příběhy z praxe.

Současné trendy v pěstounské péči a nejlepší zájem dítěte: psychologické hledisko

doc. PhDr. Irena Sobotková, CSc.

Poradna NRP Brno a Poradna NRP Kroměříž

Příspěvek se týká současných trendů v pěstounské péči, které nejsou v zájmu dítěte. Rozebírá zejména kontakty dítěte s rodiči, a to v kontextu traumatizace dítěte na jedné straně a psychických potřeb dítěte na straně druhé. Poukazuje na přeceňování možností psychologických služeb poskytovaných dětem v pěstounské péči. V praxi pozorujeme, že vzniká bludný kruh vystavování dětí nevhodným kontaktům a následně hledání psychologa či psychoterapeuta, který má následky kontaktů „ošetřit“. Řada dětí čeká doslova „mezi rodinami“ na to, zda a kdy si jejich rodiče uspořádají život a projeví o ně opravdový zájem. Psychický vývoj těchto dětí je vážně poškozován. Dále příspěvek upozorňuje na často se vyskytující zkreslené chápání pojmu identita dítěte, které rovněž vede ke zvýšenému tlaku na kontakty dítěte s rodiči.

Východiskem příspěvku je odkaz profesora Matějčka, který by neměl být přehlížen. Stále bude platit, že pro dítě je nejdůležitější a v pravém slova smyslu nejvíc terapeutická jedna funkční, trvalá rodina, ke které může přilnout, kde se cítí doma, kde má bezpečné citové zázemí a kde je bezvýhradně přijímáno.

OSPOD v systému pěstounské péče

Bc. Taťána Sojková

Odbor sociálních věcí a prevence, Městský úřad Kuřim

Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) bude nejspíš prvním místem, kam se svým záměrem přijmout do rodiny dítě, jehož rodina selhala, zamíří ten, kdo se rozhodne být pěstounem. Je obeznámen s nabídkou doprovázejících organizací ve svém okolí a jsou mu předány komplexní informace z oblasti práv a povinností, které jsou dány zákony ČR. Je také seznámen s postupy a se vším, co ho čeká, než převezme dítě do péče.

Příspěvek se zaměří na základní role OSPOD v pěstounské péči, porovná přechodní právní stav a aktuální a zaměří se na nejpalčivější témata, tedy zejména kontakty dětí v pěstounské péči s biologickou rodinou a délku pobytu dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu.

Základním principem a cílem práce OSPOD je zájem dítěte, který je zmiňován v čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte: „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými, nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.“

Jednat v duchu „nejlepšího zájmu dítěte“ znamená hledat taková rozhodnutí a cesty pro řešení krizové situace ohroženého dítěte, které jsou v souladu s prosazováním a ochranou práv dítěte a které jsou založeny na znalosti všech dostupných a objektivních informací o ohroženém dítěti, dodržování práva a zájmu druhých stran, tj. rodičů, příbuzných, zainteresovaných institucí, nalezení co nejefektivnější cesty vyřešení situace pro dítě jak z krátkodobého, tak z dlouhodobého hlediska. Řešení krizové situace ohroženého dítěte v duchu „nejlepšího zájmu dítěte“ je individuálním procesem, který by měl vést kvalifikovaný profesionál.

Rozhodně se nebude jednat o vyčerpávající výčet pravomocí a činností, které OSPOD vůči dětem a jejich pěstounským rodinám vyvíjí. Záměrem příspěvku je objasnit pozici OSPOD v oblasti náhradní rodinné péče, neboť OSPOD zaujímá významnou roli státní moci a do určité míry ovlivňuje, jakým směrem se bude život dítěte vyvíjet.

Kontakty s biologickou rodinou z pohledu sociálního pracovníka doprovázející organizace

Mag. Alena Vítková

Poradna NRP Kroměříž

Příspěvek referuje o zkušenostech s pořádáním kontaktů přijatých dětí s biologickou rodinou v poradnách Sdružení pěstounských rodin. Pro srovnání předkládá také zkušenosti rakouských a německých sociálních pracovníků, tak jak je o nich referováno

v odborné literatuře či které byly získány při dlouholeté spolupráci Sdružení pěstounských rodin s organizací Peter PAN v Dolním Rakousku a organizací PFAD für Kinder v Bavorsku.

Cílem příspěvku je upozornit na rizika a úskalí setkávání pěstounských dětí s biologickými rodiči a vyzdvihnout zájem dítěte jako hlavní kritérium při rozhodování o kontaktech.

Zkušenosti z doprovázení pěstounských rodin organizací SPR

Sylva Dvořáčková

Poradna NRP Brno

Sdružení pěstounských rodin se stalo za více než 27 let existence partnerem několika tisíc pěstounských rodin a několika tisíc dětí, které se podařilo do náhradních rodin umístit. Více než čtvrtstoletí je tedy dostatečně dlouhá doba k zamyšlení, kam se pěstounská péče posunula. Od roku 2013 mají pěstounské rodiny na doprovázení a pomoc zákonný nárok v rámci Dohody o výkonu pěstounské péče. Každá pěstounská rodina má svého klíčového pracovníka, který ji dobře zná. Se svěřenými dětmi i pěstouny je v častém osobním kontaktu a dovede vhodně reagovat na jejich potřeby.

Cílem naší činnosti je umožnit každému dítěti prožívat dětství v přirozeném prostředí milující rodiny, kde může zažívat lásku, bezpečí a jistotu své budoucnosti. Dlouhodobě usilujeme o zlepšení postavení pěstounů, zvýšení jejich práv a společenské prestiže. Jedině tak můžeme zastavit trend snižování zájmu o pěstounskou péči ve všech jeho formách. Chceme navazovat na odkaz prof. Z. Matějčka, pro kterého byl nejlepší zájem dítěte opravdu největší prioritou.